**Stanovisko navrhovateľa k vyjadreniu Združenia domových samospráv k zámeru „Sobrance, CYLINDER FACTORY"**

**Košice 30.7.2024**

---

VYJADRENIE V PROCESE EIA K ZÁMERU „Sobrance, CYLINDER FACTORY"

Združeniu domových samospráv vyplýva v zmysle §24 ods.2 zákona EIA č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie postavenie dotknutej verejnosti pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie a postavenie účastníka následných povoľovacích konaní. Predkladáme Stanovy Združenia domových samospráv: <https://online.fliphtml5.com/txsmk/xtdt/> https://online.fliphtml5.com/txsmk/xtdt/, výpis z registra občianskych združení MV SR: <https://ives.minv.sk/rmno/detail?id=7hBEUOI3nhVqv7v56IrqvrxmDXCpt3nJ9NDcV62g3KF8WvfhvcBt0qZVTPjMKk19> https://ives.minv.sk/rmno/detail?id=7hBEUOI3nhVqv7v56IrqvrxmDXCpt3nJ9NDcV62g3KF8WvfhvcBt0qZVTPjMKk19 a potvrdenie o pridelení IČO: <https://online.fliphtml5.com/txsmk/ahnt/> https://online.fliphtml5.com/txsmk/ahnt/.
Pre elektronickú komunikáciu používajte mail: <mailto:eia@samospravydomov.org> eia@samospravydomov.org
Pre písomný styk použite elektronickú schránku Združenia domových samospráv na ÚPVS slovensko.sk.
Namietame porušenie základnej zásady ochrany životného prostredia podľa §12 zákona o životnom prostredí č.17/1992 Zb. v dôsledku čoho zámer nevyhodnocuje vplyvy na životné prostredie spôsobom predpokladaným osobitnými právnymi predpismi určenými na ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia s priamym následkom nedodržania účelu zisťovacieho konania podľa §2 písm.a, písm.b a písm.e; spracovaný zámer nezabezpečuje vysoku a účinnú ochranu životného prostredia a neprispieva tak k integrácii environmentálnych aspektov do prípravy a následného schvaľovania projektov; nezistili a neopísali sa všetky priame a nepriame vplyvy navrhovanej činnosti v dôsledku čoho, s nezískal odborný podklad pre nasledujúce povoľovacie procesy. Súčasne to predstavuje nesúlad a problém aj z hľadiska novej Smernice o zelených tvrdeniach (https://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simpleSearchHome.htm?relations=NUTA%23%23T9-0131%2F2024 <https://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simpleSearchHome.htm?relations=NUTA%23%23T9-0131%2F2024&sortAndOrder=DATE_DOCU_DESC> &sortAndOrder=DATE_DOCU_DESC); tvrdenia, ktoré nie sú merateľne overiteľné je nutné považovať za greenwashing a v zmysle zásady predbežnej opatrnosti nie je možné závery uvedené v zámere akceptovať ako relevantné posúdenie vplyvov na životné prostredie a jeho zložky. Absentujú najmä ale nielen overiteľné tvrdenia vo vzťahu k vplyvom podľa zákona o ochrane ovzdušia, podľa vodného zákona a zákona o ochrane prírody a krajiny; zámer obsahuje iba neoveriteľné tvrdenia, ktoré sú síce spracované odborne spôsobilou osobou avšak z hľadiska exaktnej overiteľnosti sú nedostatočné.

Odborné pripomienky a otázky v súvislosti s projektom

1) V dôsledku nutnosti zabezpečenia dobrého stavu životného prostredia

je nutné vnímať proces EIA ako ex ante analýzu toho, čo všetko je potrebné splniť, aby sa dobrý stav životného prostredia zabezpečil počas celej životnosti projektu a aby sa v horizontoch 2035, 2040 a 2050 dosiahli európske a globálne klimatické a energetické ciele; najmä čo sa týka uhlíkovej neutrality a energetickej bezpečnosti. V tomto smere je potrebné aj určovať podmienky; nie sú len kompenzáciou za primárny zásah do životného prostredia ale aj ako environmentálne opatrenia, ktoré budú zabezpečovať vysokú úroveň ochrany životného prostredia aj v budúcnosti.
Pýtame sa preto, aké opatrenia pripravuje navrhovateľ už dnes, aby v budúcnosti bol v súlade s environmentálnou reguláciou podľa európskej ale aj slovenskej legislatívy? Aké najlepšie dostupné techniky (BAT) v tomto smere implementuje?

***Stanovisko navrhovateľa*** **:**

**Navrhované riešenie je v súlade s požiadavkami pre BAT (najlepšie dostupné techniky).**

**Podľa údajov z Databázy BREF a REF zverejnených na stránke enviroportal.sk je zverejnený dokument BREF „Povrchové úpravy kovov a plastov" a v 07/2022 boli začaté práce na dokumente o BAT pre toto priemyselné odvetvie, ktoré nie je zatiaľ ukončené a zverejnené.**

**Podľa údajov z Databázy BREF je pre oblasť „Povrchové úpravy s použitím organických rozpúšťadiel" vydané VYKONÁVACIE ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2020/2009 z 22. júna 2020, ktorým sa podľa smernice 2010/75/EÚ o priemyselných emisiách stanovujú závery o najlepších dostupných technikách (BAT) povrchovej úpravy pomocou organických rozpúšťadiel vrátane konzervácie dreva a drevených výrobkov pomocou chemikálií.**

**Navrhované riešenie rešpektuje závery vykonávacieho rozhodnutia a preto navrhovateľ v technologickom procese bude používať najlepšie dostupné techniky :**

**V rámci navrhovanej činnosti vzniknú nové stredné zdroje znečisťovania ovzdušia. Prevádzka je navrhnutá a bude prevádzkovaná tak, aby plnila všetky stanovené technické požiadavky, podmienky prevádzkovania ako aj emisné limity z hľadiska legislatívnych požiadaviek na ochranu ovzdušia. Zdroje znečisťujúcich látok a predpokladané emisie znečisťujúcich látok sú uvedené v spracovanej Rozptylovej štúdii. Odsávanie technologických zariadení bude obsahovať filtre na zachytávanie emisií znečisťujúcich látok s účinnosťou 90-95%. Zdroje emisií musia byť prevádzkované tak, , aby boli dodržané emisné limity určené zákon č. 146/2023 Z.z. o ochrane ovzdušia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vykonávacími predpismi vydanými na jeho základe. V opačnom prípade by nebolo možné zdroje prevádzkovať. Projektovaná spotreba organických rozpúšťadiel : 0,762 t/rok.**

**Pokiaľ ide o odpadové vody, časť technologických odpadových vôd z lakovne o objeme 1,13 m$^3$/deň bude zhromažďovaná v IBC kontajneroch 1000 l a odvážaná ako nebezpečný odpad kat.č. 11 01 11 - vodné oplachovacie kvapaliny obsahujúce nebezpečné látky z areálu oprávnenou spoločnosťou na nakladanie s NO.**

**Navrhované riešenie bude v súlade s BAT ako sú :**

**BAT 2. Na zlepšenie celkovej environmentálnej výkonnosti prevádzky, predovšetkým vzhľadom na emisie VOC a spotrebu energie, BAT spočívajú v:**

**— určení oblastí/úsekov/krokov procesu, ktoré najväčšou mierou prispievajú k emisiám VOC a spotrebe energie a vykazujú najväčší potenciál pre zlepšenie ;**

**— určení a vykonávaní opatrení na minimalizovanie emisií VOC a spotreby energie;**

**BAT 3. Na zabránenie negatívnemu vplyvu použitých prírodných surovín na životné prostredie alebo jeho zmiernenie spočívajú BAT v používaní oboch techník uvedených v tejto – spĺňa bod b) Optimalizácia používania rozpúšťadiel v procese bod b)**

**BAT 4. Na zníženie spotreby rozpúšťadiel, emisií VOC a celkového negatívneho vplyvu použitých prírodných surovín na životné prostredie spočívajú v používaní jednej z techník uvedených v tejto časti alebo ich kombinácie – spĺňa požiadavku : Používanie farieb/ náterov/lakov/ tlačových farieb/lepidiel na báze rozpúšťadiel s vysokým podielom tuhých látok**

**BAT 7. Na zníženie spotreby prírodných surovín a zmiernenie celkového negatívneho vplyvu procesu aplikovania náteru na životné prostredie spočívajú v používaní jednej z techník uvedených v tejto časti alebo ich kombinácie – aplikácia náteru v špeciálne upravenej striekacej kabíne**

**BAT 9. Na zníženie množstva emisií VOC z postupov čistenia spočívajú v minimalizácii miery používania čistiacich prostriedkov na báze rozpúšťadiel a v používaní kombinácie techník uvedených v tejto časti – bude zabezpečená ochrana priestorov, kde sa vykonáva striekanie, a ich vybavenia**

**Splnenie požiadaviek vyplývajúcich z Vykonávacieho rozhodnutia bude podrobne zhodnotené po spracovaní projektovej dokumentácie stavby a v povoľovacom procese.**

2) Medzi ľudské práva tretej generácie patrí právo na priaznivé životné prostredie ( <http://ludskeprava.euroiuris.sk/index.php?link=gen_lud_prav> http://ludskeprava.euroiuris.sk/index.php?link=gen_lud_prav); medzi tieto práva však patrí aj právo na hospodársky a sociálny rozvoj. Je potrebné spracovať projekt tak, aby realizoval obe tieto práva súčasne a nekládol ich do vzájomnej kolízie. Z tohto dôvodu je potrebné projekt zanalyzovať aj z hľadiska plnenia programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja ako aj obce. Osobitne je potrebné vyhodnotiť vplyv Európskej zelenej dohody ( <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk> https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk) a možnosti jej uplatnenia.

ZDS tvrdí (podobne ako Európska komisia) že ekonomika nemusí byť v rozpore s ekológiou ale majú sa vzájomne dopĺňať; ako sme opakovane uviedli, toto je dokonca ústavným princípom, ktorý sa doteraz nedarí plne napĺňať. Predseda ZDS je autorom interpretácie rozvinutia produkčnej funkcie Y(X)=f(C)+f(L)+f(A); t.j. produkcia sa rovná kombinácii funkcií výrobných faktorov kapitálu, práce a pôdy. Nazdávame sa, že tak ako kapitál je

nositeľom trhovej ekonomiky, práca je nositeľom sociálneho rozmeru, tak pôda je nositeľkou environmentálneho rozmeru. ZDS tak presadzuje myšlienku zelenej transformácie hospodárstva tak, aby bola konkurencieschopnou modernou ekonomikou s tým, že túto transformáciu vidíme prostriedkami ekologického zlepšovania nielen samotného prostredia, ale aj ekologizácie samotnej výroby. Iným slovom, konkurenčnú výhodu môže získať ten, ktorý vhodne investuje do životného prostredia, čo sa mu súčasne vráti na produktivite a teda v konečnom dôsledku na hospodárskom výsledku. Neopomenuteľnou skutočnosťou je aj to, že takto sa súčasne generuje aj sociálny a trhový rast. Slovensko tak môže získať náskok práve v rozhodujúcej kategórii nadchádzajúceho obdobia a to je dôraz na životné prostredie. Inšpiráciou nám môže byť historický rudný banský priemysel v Kremnicku, Štiavnicku, na Spiši a Gemeri, ktorý sa nespoliehal na fosílnu energiu ale na udržateľné formy energie (zväčša tajchy a iné formy vodnej energie).

Podľa čl. 6 ods.4 Aarhuského dohovoru „Každá Strana umožní včasnú účasť verejnosti v čase, keď sú ešte otvorené všetky možnosti a účasť verejnosti sa môže uskutočniť efektívne."; podľa čl.6 ods.5 Aarhuského dohovoru „Každá Strana, ak je to primerané, podnecuje potenciálnych žiadateľov, aby zistili zainteresovanú verejnosť, vstúpili s ňou do diskusie a ešte pred požiadaním o povolenie jej poskytli informáciu o cieľoch ich žiadosti.". Je právom každého sa zaujímať o životné prostredie a je právom každého intervenovať v prospech jeho zlepšovania a ochrany.

Bez zmien vo vnímaní spoločnosti, štátu, samospráv a investorov sa nikam nepohneme; staré modely fungovania musia nahradiť moderné a zákonom predpokladané. Ide o praktickú aplikáciu quintuple helix modelu ( <https://en.wikipedia.org/wiki/Quadruple_and_quintuple_innovation_helix_framework> https://en.wikipedia.org/wiki/Quadruple_and_quintuple_innovation_helix_framework), ktorý je základným kameňom zelenej agendy EÚ ako jej základná „kompetenčná" metodika. Schématicky jeho fungovanie opisujú nasledovné diagramy: prvý z hľadiska „kompetenčného", druhý z hľadiska funkčného vymedzenia (ten uvádzame až v ďalšom bode vyjadrenia):

V centre – spoločnom prieniku sa stretávajú snahy a úsilie vlády a mestských administratív (government), podnikateľov a investorov (Industry) ako aj odbornej verejnosti a vzdelávacích inštitúcií, vedeckých inštitúcií (Academy) a občianskeho sektora (Civil Society). Všetci pôsobia v životnom prostredí (Environment), ktoré sa už nevníma len ako prírodné prostredie (čo je prekonaný koncept) ale aj ak ako sociálne prostredie, ekonomické prostredie, politické a spoločenské prostredie, kultúrne prostredie a ich súhra.

V procesnom znázornení ide o nikdy sa nekončiacu špirálu vzájomného ovplyvňovania sa uvedených aktérov spolupôsobiacich tak, aby sa „človek staral o vlastnú krajinu resp. mesto/dedinu":

Ak sa budeme všetci správať, ako sme naznačili vyššie, vytvoríme podmienky k udržateľnému rozvoju nielen v územnom či ekologickom slova zmysle ale aj v ekonomickom, sociálnom a hospodárskom slova zmysle. Nie je to prejavom autokratickej snahy ZDS a jeho predsedu vnútiť svoj pohľad na svet, je to

snahou o implementáciou oficiálneho modelu fungovania Európskej únie, ktorý sa uplatňuje ako metodika napríklad pri každom vyhodnocovaní projektov financovaných z prostriedkov EÚ.

Akým spôsobom navrhovateľ spolupracuje s obcou a jej obyvateľmi pri realizácii práva na udržateľný socio-hospodársky rozvoj a súčasne pri realizácii práva na priaznivé životné prostredie – ktoré ako investor spoluvytvára? Akým spôsobom vytvára priestor pre verejnosť vo všeobecnosti, akým spôsobom vytvára priestor pre obyvateľov obce a akým spôsobom vytvára priestor pre verejnosť z procesu EIA? Akým spôsobom navrhovateľ prispieva k zelenej transformácii hospodárstva a celej spoločnosti založenej na inováciách a vzťahu ku krajine ako predpokladá Európska zelená dohoda ( <https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk> https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sk)? Žiadame, aby primerané prvky zelenej transformácie boli uvedené v podmienkach rozhodnutia.

Obzvlášť nás zaujíma činnosť kontaktnej osoby v iných procesoch EIA; menovite pri posudzovaní vplyvov na životné prostredie projektu IKEA v Malackách a ich nekalé praktiky vo vzťahu k verejnosti.

***Stanovisko navrhovateľa*** **:**

**Navrhovateľ na začiatku prípravy navrhovanej činnosti oboznámil Mesto Sobrance s úmyslom využiť nevyužívaný výrobný areál bývalého závodu Vihorlat v Sobranciach, t.j. oživiť tento existujúci areál a vytvoriť nové pracovné miesta v tejto problematickej oblasti. Navrhovateľ bude v priebehu celého procesu prípravy informovať občanov mesta a spolupracovať s mestom, bude komunikovať s občanmi a mestom prípadné otázky či nejasnosti občanov týkajúce sa pripravovanej činnosti. Navrhovateľ v zámere navrhuje opatrenia na zmiernenie negatívnych vplyvov navrhovanej činnosti a nemá výhrady proti ich uloženiu v podmienkach rozhodnutia zo zisťovacieho konania.**

3) Podľa analýzy MŽP SR, Inštitútu environmentálnej politiky „Vedúci! Obce horia!" ( <https://minzp.sk/iep/publikacie/ekonomicke-analyzy/veduci-horia-obce.html> https://minzp.sk/iep/publikacie/ekonomicke-analyzy/veduci-horia-obce.html) sa lokalita Sobrance nachádza v 8. stupni ohrozenia horúčavami, 6. stupni ohrozenia suchom a 4. stupni ohrozenia povodňami.

Uvedené prejavy sú prejavmi a dôsledkami klimatickej krízy; úrad preto musí tieto riadne vyhodnotiť a navrhnúť pri tom vhodné adaptačné a mitigačné opatrenie. Pri vyhodnocovaní vplyvov klimatickej krízy a návrhu adaptačných i mitigačných opatrení je potrebné vychádzať z Adaptačnej stratégie SR, kraja ako aj dotknutej obce/mesta. ZDS ďalej v texte uvádza opatrenia, ktoré sa stali na Slovensku príkladmi dobrej praxe.

Klimatickú krízu neustále podceňujeme; krátkodobé (politické) záujmy vďaka populistickým politikám často „víťazia" nad dlhodobými stratégiami (prírodné) zlepšenia globálnych klimatických podmienok smerom k udržateľnej adaptácii ( <https://shorturl.at/hjlr4> https://shorturl.at/hjlr4). Pre plné pochopenie problému ako aj ďalšie odborné poznatky na túto tému a jej vzťah

k hospodárstvu a zvyšovaniu životnej úrovne je možné sa dozvedieť v odbornej štúdii OECD ohľadne klimatických zmien a analýzy bodov z ktorých niet návratu: https://read.oecd.org/10.1787/abc5a69e-en.
Aké adaptačné a aké mitigačné opatrenia vo vzťahu ku klimatickej kríze navrhovateľ implementuje v projekte? Akým spôsobom sa budú účinne znižovať vplyvy klimatickej krízy?

***Stanovisko navrhovateľa*** **:**

**Navrhovateľ v kapitole IV.10 navrhuje zámeru navrhuje Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov jednotlivých variantov navrhovanej činnosti na životné prostredie, zaväzuje sa ich realizovať a súhlasí s ich uvedením do podmienok rozhodnutia zo zisťovacieho konania:**

***Opatrenia na ochranu prírody a krajiny – prvky zelenej infraštruktúry a obnovy biodiverzity***

**- Súčasťou objektovej skladby bude samostatný stavebný objekt SO.06 – SADOVÉ ÚPRAVY. Okolie budovy bude upravené sadovými úpravami. Budú založené nové trávniky, vysadené nové okrasné kry a stromy.**

***Opatrenia k zmierneniu negatívnych dôsledkov na zmenu klímy a ovzdušie***

**- Bude realizovaná tepelná izolácia stavby s dôrazom na zabezpečenie minimálnych tepelných strát a šetrenie energií, na energetickú efektívnosť.**

**- Predmetná výroba bude produkovať vo výrobnom procese teplo. Uvažuje sa s využitím zbytkového tepla z technológie na vykurovanie priestorov. Podrobnejšie riešenie bude obsahovať ďalší stupeň projektovej dokumentácie.**

**- Prevádzka ako ďalší zdroj energie uvažuje s využitím fotovoltických panelov umiestnených na streche hál, čo sa dá považovať za jedno z opatrení na zamedzenie vzniku emisií skleníkových plynov.**

**- Počas výstavby eliminovať vplyvy na kvalitu ovzdušia spôsobované prašnosťou, vynášaním blata na komunikácie počas daždivého počasia a pod. Tieto nepriaznivé vplyvy eliminovať čistením strojov pri výjazde na cesty, v prípade nepriaznivých poveternostných vplyvov (sucho, veterno) aj skrápaním.**

**- Zdroje znečisťovania ovzdušia budú prevádzkované tak, aby spĺňali všetky technické požiadavky, podmienky prevádzkovania a stanovené emisné limity, t. j. platné právne predpisy a technické normy.**

***Vodozádržné opatrenia***

**- Časť dažďových vôd zo striech objektov bude zachytávaná a odvádzaná do navrhovanej požiarnej nádrže a bude používaná na závlahu zelene. V požiarnej nádrži bude zabezpečený minimálny požadovaný objem vody určený na hasenie v prípade požiaru.**

***Opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd***

**- Dodržiavať v priebehu výstavby technické normy pri manipulácii s ropnými produktami, pravidelne kontrolovať technický stav mechanizmov a motorových vozidiel.**

**- Dopĺňanie motorovej nafty a olejov do stavebných mechanizmov vykonávať len na zabezpečených plochách mimo staveniska.**

**- Ochrana podzemných vôd bude zaistená v súlade s ustanoveniami zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a vykonávacími právnymi predpismi vydanými na jeho základe tým, že súčasťou podlahy výrobnej haly bude ekoizolačná PE fólia HDPE odolná proti pôsobeniu a prípadným priesakom do podložia a podzemných vôd.**

**- Odpadové vody z povrchového odtoku zo spevnených plôch/parkovacích miest prečisťovať v odlučovači ropných látok s požadovanou výstupnou hodnotou čistenia v súlade s kanalizačným poriadkom verejnej kanalizácie.**

***Opatrenia v oblasti odpadového /obehového hospodárstva***

**- Požiadavky týkajúce sa nakladania so stavebnými odpadmi ustanovuje Vyhl. MŽP SR č.344/2022 Z.z. z 12. augusta 2022, o stavebných odpadoch a odpadoch z demolácií, ktorá je záväzným právnym predpisom.**

**- Stavebné odpady zo stavby budú odovzdané na zhodnotenie oprávnenej spoločnosti v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a záväznou časťou POH SR na roky 2021 – 2025 a platnými právnymi predpismi.**

***Opatrenia proti hluku***

**- Pri prevádzke vzduchotechnických zariadení vzhľadom na umiestnenie a stavebné riešenie VZT a umiestnenie objektu v priemyselnom areáli bude eliminovaná záťaž hlukom do okolitého prostredia od nasávacích a výfukových miest VZT zariadení a chladiacej veže v súlade s platnými právnymi predpismi.**

**- V ďalšom stupni PD podrobne riešiť elimináciu hlučnosti a prenášanie hluku od strojov -zvukopohltivými podhľadmi, priečkami, dilatáciou v podlahe pod jednotlivými strojnými zariadeniami.**

4) Európska komisia implementuje balíček energetických reforiem popularizovaných pod názvom „Fit for 55“ ( <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/fit-for-55/> https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/fit-for-55/), čím sa naznačuje ambícia EÚ stať sa uhlíkovo neutrálnym kontinentom. Žiadame navrhovateľa, aby uviedol opatrenia, ktorými navrhuje prispieť k tejto snahe v rámci svojho zámeru. Bližšie vysvetlenie nájdete v odbornom článku ( <https://euobserver.com/climate/152419> https://euobserver.com/climate/152419).

Akým spôsobom projekt prispieva k napĺňaniu európskej politiky Fit for 55?

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Strategické dokumenty na úrovni Európskej únie určujú ciele a opatrenia, ktoré je potrebné realizovať, aby boli dosiahnuté. Aktuálne je takýmto základným dokumentom Green Deal – Zelená dohoda. Táto má jednotlivé míľniky a obsahuje**

**množstvo oblastí, na ktoré sa zameriava a v ktorých bude potrebné prijímať opatrenia. Tieto kroky obsahujú samostatné oblasti, ktoré sa zameriavajú na konkrétnu časť Green Deal – Zelenej dohody. Štandardne ide o akčné plány, stratégie, pakty a podobne. Napríklad. Akčný plán pre ekologický sektor, Európska aliancia pre batérie, Európsky klimatický pakt, Udržateľné modré hospodárstvo atď.**

**Balík Fit for 55 je súbor návrhov na revíziu a aktualizáciu právnych predpisov EÚ a na zavedenie nových iniciatív s cieľom zabezpečiť, aby boli politiky EÚ v súlade s cieľmi v oblasti klímy, na ktorých sa dohodla Rada a Európsky parlament. Členské štáty EÚ, zastúpené svojimi ministrami v Rade EÚ, sú zodpovedné za prijímanie právnych predpisov EÚ na základe legislatívnych návrhov predložených Európskou komisiou. Vo väčšine prípadov sa právne predpisy prijímajú spoločne s Európskym parlamentom prostredníctvom riadneho legislatívneho postupu. Cieľom „Fit for 55" je plnenie cieľa EÚ v oblasti klímy do roku 2030 na cestu ku klimatickej neutralite.**

**Každá jedna oblasť sa bude následne rozpracovávať do ďalších dokumentov. Aby bolo množné zaviazať členské štáty a teda aj občanov a podnikateľské subjekty musia byť vydané a schválené záväzné právne akty ako napríklad. Smernice, Rozhodnutia, Nariadenia atď. Až tieto vyvolávajú právny účinok pre konkrétne subjekty – prijímateľov – členské štáty prípadne konkrétne subjekty. Tieto sa následne transponujú do právnych systémov členských štátov a môžu vyvolať právny účinok.**

**Navrhovať prijatie opatrení v kontexte Green Deal – Zelenej dohody, konkrétne balík „Fit for 55" a ďalších nie je v súčasnosti relevantné.**

5) Energetická efektivita, je komplexná téma, ktorá má na jednej strane zabezpečiť znižovanie uhlíkovej stopy budov a na strane druhej pomôcť vlastníkom a prevádzkovateľom budov znižovať náklady na pich prevádzku. Približne <https://ec.europa.eu/info/news/focus-energy-efficiency-buildings-2020-feb-17_en> tri štvrtiny budov v Európe nie sú energeticky efektívne. Budovy v EÚ spotrebujú asi 40 percent energie a vyprodukujú 36 percent emisií skleníkových plynov. Zvýšenie ich energetickej efektívnosti by prinieslo úspory aj pomohlo zabrzdiť klimatické zmeny. Roku 2030 by mali všetky novopostavené budovy produkovať nulové emisie; pričom do tejto kategórie spadajú aj rekonštrukcie budov. Pri rekonštrukciách je dôraz na kvalitu a hĺbkové systémové rekonštrukcie.
Obnova budov je jedným z pilierov slovenského Plánu obnovy a odolnosti, ktorý ma zabezpečiť zotavenie slovenskej ekonomiky z pandémie COVID-19 a zároveň ho nasmerovať k uhlíkovej neutralite. Preukázanie splnenia tejto požiadavky je teda vo verejnom záujme ako aj v záujme zabezpečenia konkurencieschopnosti Slovenska a jeho hospodárstva prostredníctvom znižovania prevádzkových nákladov spojených s budovami.
Viacej informácií ako aj informácie o pripravovanej energetickej smernici: <https://euractiv.sk/section/klima/news/nova-smernica-urci-povinne-energetic ke-standardy-aj-pre-existujuce-budovy/>
https://euractiv.sk/section/klima/news/nova-smernica-urci-povinne-energetick e-standardy-aj-pre-existujuce-budovy/. V dôsledku požiadavky na udržateľnosť klimatickej infraštruktúry je pri financovaní z európskych zdrojov potrebné už dnes preukázať splnenie budúcich požiadavok, aj keď dnes ešte nie je legislatívne podchytené.

Akým spôsobom zabezpečuje zámer energetickú efektivitu budov ale aj použitých technológií?

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Energetická efektivita budov je zabezpečená navrhovaným stavebno-technickým a technologickým riešením a navrhovanými opatreniami nasledovne :**

**-Bude realizovaná tepelná izolácia stavby s dôrazom na zabezpečenie minimálnych tepelných strát a šetrenie energií, na energetickú efektívnosť v súlade s zák č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.**
**- Predmetná výroba bude produkovať vo výrobnom procese teplo. Uvažuje sa s využitím zbytkového tepla z technológie na vykurovanie priestorov. Podrobnejšie riešenie bude obsahovať ďalší stupeň projektovej dokumentácie.**

**- Prevádzka ako ďalší zdroj energie uvažuje s využitím fotovoltických panelov umiestnených na streche hál, čo sa dá považovať za jedno z opatrení na zamedzenie vzniku emisií skleníkových plynov.**

* Zabudované emisie sú nepriamym vplyvov stavby spôsobenej výrobou stavebných materiálov.

Emisie z vykurovania a chladenia budú klesať s nástupom energeticky úsporných budov a nižšou spotrebou fosílnych palív. Pri ďalšom ozeleňovaní stavebného sektora treba znížiť emisie, ktoré vznikajú pri výrobe stavebného materiálu, pri stavbe budovy a jej demolácii. Sektor budov je v Európskej únii zodpovedný za 36 percent emisií skleníkových plynov.
Doposiaľ sme sa z hľadiska energetickej a emisnej náročnosti zaoberali predovšetkým emisiami pri prevádzke budovy, teda tými, ktoré vznikajú pri vykurovaní a chladení. V minulosti, keď sa nestavali energeticky vysoko efektívne budovy, tvorila fáza prevádzky viac ako 90 percent emisií celého životného cyklu budovy. Keďže európske budovy budú v dôsledku klimatických politík čoraz energeticky účinnejšie a poháňané obnoviteľnými zdrojmi energie, do centra pozornosti sa čoraz viac dostávajú takzvané zabudované emisie. Tie vznikajú pri výrobe stavebných materiálov, pri výstavbe budovy, demolácii a odstránení stavby.
Na vstupoch (výroba stavebných materiálov) ide o nepriamy vplyv na inom mieste, ktorý môže byť predmetom posudzovania iných zámerov (napr. cementáreň a fabrika na výrobu stavebných dielov) a treba uvažovať s tým, aby sa bilancia nezapočítavala dva krát. Na výstupoch je to priamy vplyv v podobe tvorby stavebných odpadov, ktoré je však možné ďalej spracúvať.
Z uvedeného dôvodu žiadame o vyhodnotenie vplyvov celého životného cyklu zámeru a to najmä nepriamych vplyvov pri výrobe stavebných materiálov a priamych vplyvov v dôsledku demolície či dekonštrukcie stavieb či iných častí projektu.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Počas realizácie stavebných vzniknú stavebné odpady, nakladanie s ktorými sa bude riadiť Vyhláškou MŽP SR č.344/2022 Z.z. o stavebných odpadoch a odpadoch z demolácií. Za nakladanie so vzniknutými stavebnými odpadmi zodpovedá pôvodca odpadov, ktorým je právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, pre ktorú sa stavebné práce v konečnom štádiu vykonávajú.**

**Vzniknuté stavebné odpady budú prednostne zhodnotené, resp. zneškodnené zmluvne zabezpečenými oprávnenými spoločnosťami.**

6) Glasgowská konferencia a odborný panel konštatoval, že dynamika klimatickej krízy sa od Parížskej konferencie ešte zhoršila (zrejme hystériou navyšovania zaťaženia životného prostredia, kým to ešte nie je zakázané). Preto je nevyhnutné okamžite prijať účinné opatrenia na zabezpečenie dosiahnutia cieľov COP26 ( <https://e.dennikn.sk/2608713/je-cas-na-nudzovy-rezim-co-sa-stalo-na-klimatickej-konferencii-v-glasgowe-a-co-to-znamena-pre-slovensko/> https://e.dennikn.sk/2608713/je-cas-na-nudzovy-rezim-co-sa-stalo-na-klimatickej-konferencii-v-glasgowe-a-co-to-znamena-pre-slovensko/); žiadame uviesť a vyhodnotiť účinnosť prijatých opatrení na dosiahnutie týchto cieľov.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Projekt je spracovaný v súlade s právnymi predpismi platnými pre oblasť ochrany zložiek životného prostredia a zohľadňuje globálne klimatické a energetické ciele.**

**Predložený zámer navrhovanej činnosti je spracované komplexne, v súlade s požiadavkami legislatívy a predpísanej osnovy. Jeho súčasťou sú v kapitole IV.10. Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie**
**Opatrenia sú zamerané na :**

- ✓ **Opatrenia na ochranu prírody a krajiny – prvky zelenej infraštruktúry a obnovy biodiverzity**
- ✓ **Opatrenia k zmierneniu negatívnych dôsledkov na zmenu klímy a ovzdušie**
- ✓ **Vodozádržné opatrenia**
- ✓ **Opatrenia na ochranu podzemných a povrchových vôd**
- ✓ **Opatrenia v oblasti odpadového /obehového hospodárstva**
- ✓ **Opatrenia proti hluku**

**Navrhnuté opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie a zdravie sa týkajú všetkých oblastí vplyvov na životné prostredie a vzťahujú sa na tento konkrétny projekt a konkrétnu lokalitu navrhovanej činnosti.**

7) Osobitne žiadame vyhodnotiť vplyvy na nadradenú infraštruktúru (vodovod, kanalizácia, dopravná sieť); za týmto účelom požiadať mesto/obec o informáciu o pláne a časovom rámci ich rozvoja. V tomto kontexte je potrebné spracovať a analyzovať krajinotvorný koncept zasadený do územnoplánovacej dokumentácie (mapových podkladov), z ktorých by bolo zrejmé ako priestorové vedenie a napojenie (ako aj ďalšie priestorové a funkčné súvislosti), na ktoré by sa dali aplikovať kapacitné ukazovatele ako aj ďalšie ukazovatele podľa osobitných právnych predpisov vyhodnocujúcich prahové hodnoty miery zaťaženia daného územia predmetnou ľudskou činnosťou. Je potrebné spracovať a analyzovať dopravno-kapacitné vyhodnotenie širších dopravných súvislostí; rovnako ako vyhodnotenie kapacitných možností ďalšej technickej infraštruktúry.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Navrhovaná činnosť bude realizovaná v existujúcom nevyužívanom priemyselnom areáli v priemyselnej časti mesta Sobrance. Vzhľadom k tomu bude využitá existujúca infraštruktúra mesta Sobrance, ktorá je dostatočná pre potreby navrhovanej činnosti.**

8) Žiadame vyhodnotiť a preukázať dosahovanie dobrého stavu vôd podľa čl.4 Smernice o vodách č.2000/60/ES a to aj spôsobom predpokladaným v §16 vodného zákona a nariadením č.269/2010 Z.z. Žiadame vyhodnotiť odborným posudkom (§16a ods.3 vodného zákona) alebo znaleckým posudkom (§17 ods.7 zákona o znalcoch).
Pri tomto vyhodnotení žiadame vyhodnotiť, akým spôsobom sa prispeje k plneniu celkových cieľov Smernice o vodách za región a celé Slovensko.
Žiadame v podmienkach určiť celkové zaťaženie vôd prahovými hodnotami pre tento konkrétny zámer, pri dodržaní ktorých bude zabezpečené dosahovanie dobrého stavu vôd; bude úlohou projektanta navrhnúť projekt tak, aby tieto hodnoty neprekročil.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Realizáciou ani prevádzkou navrhovanej činnosti nedôjde k zmenám fyzikálnych vlastností útvaru povrchových vôd, resp. zmenám hladiny útvaru podzemných vôd , ani sa nepredpokladá zhoršenie stavu útvaru povrchových vôd a podzemných vôd, t.j. nepredpokladá sa, že predmetnou činnosťou môže dôjsť k nesplneniu environmentálnych cieľov. V prípade, že tak rozhodne orgán štátnej vodnej správy, tento postup sa uplatňuje v zmysle § 16a zákona o vodách pred povolením činnosti a navrhovateľ bude záväzné stanovisko orgánu štátnej vodnej správy rešpektovať.**

9) Žiadame vyhodnotiť a preukázať dosahovanie dobrého stavu ovzdušia podľa §5 až §7 zákona o ovzduší a §27 zákona o verejnom zdraví č.355/2007 Z.z. v spojení s regulačnými ustanoveniami vyhlášky o verejnom zdraví č.549/2007 Z.z. . Žiadame vyhodnotiť odborným posudkom emisno-imisného posudku (§19 zákona o ovzduší) a akustického posudku (§6 vyhlášky č.549/2007 Z.z.) alebo znaleckým posudkom v príslušnom odbore (§17 ods.7 zákona o znalcoch). Tieto posudky navrhnú aj prahové hodnoty na dosiahnutie dobrého stavu ovzdušia pre daný projekt.
Na Slovensku ani jedno mesto nespĺňa limity a regulácie Svetovej zdravotníckej organizácie ( <https://primar.sme.sk/c/22885029/slovensko-ovzdusie-znecistenie-normy-zdravie.html> https://primar.sme.sk/c/22885029/slovensko-ovzdusie-znecistenie-normy-zdravie.html) a aj najmenej znečistené mestá (napr. Bratislava a Senica) prekračujú normu 2 až 3 násobne. Nadmerné znečistenie znižuje kvalitu života a ohrozuje predčasnými smrťami významnú časť obyvateľstva.

Žiadame v podmienkach určiť celkové zaťaženie vôd prahovými hodnotami pre tento konkrétny zámer, pri dodržaní ktorých bude zabezpečené dosahovanie dobrého stavu ovzdušia; bude úlohou projektanta navrhnúť projekt tak, aby

tieto hodnoty neprekročil a zdroje znečistenia ovzdušia kumulatívne tieto hodnoty neprekročili.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Zariadenia realizované v rámci projektu „Sobrance, CYLINDER FACTORY" predstavujú zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré sú v zmysle zákona č. 146/2023 Z. z. o ochrane ovzdušia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov stredným zdrojom znečisťovania ovzdušia .**

**Za účelom posúdenia vplyvu navrhovanej činnosti bolo odborne spôsobilou osobou – Ing. Viliam Carach, PhD. v máji 2024 vypracované imisno-prenosové posúdenie navrhovanej činnosti – Rozptylová štúdia (v Prílohe č. 3.), v ktorej je konštatované nasledovné zhodnotenie stavu ovzdušia (výňatok) :**

**„Na základe vyššie uvedeného je možné konštatovať, že navrhovaná činnosť vytvorí nový zdroj, resp. zdroje znečisťovania ovzdušia, ktoré budú primárne zdrojom emisií TZL z technologických procesov prebiehajúcich v pôvodnej hale po jej prestavbe a emisií organických látok vyjadrených ako TOC, resp. VOC z procesov nanášaná náterov. Súčasťou navrhovanej činnosti je aj vykurovanie objektov, ktoré je podľa charakteru spaľovaného paliva zdrojom TZL, NOx, CO a TOC.**

**Príspevok zdrojov znečisťovania ovzdušia k súčasnej úrovni kvality je z pohľadu TZL, NOx, CO a organických látok (sumárne hodnotené ako celkový organický uhlík) na akceptovateľnej úrovni. V súčasnosti je v predmetnej oblasti dosahovaný index dobrej úrovne kvality ovzdušia, ktorý bude zachovaný aj po realizácii navrhovanej činnosti."**

10) Žiadame vyhodnotiť súlad s limitmi akustického zaťaženia v denných aj nočných hodinách podľa zákona o verejnom zdraví č.355/2007 Z.z. v zmysle jeho vykonávacej vyhlášky.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Počas prevádzky závodu budú hlavnými zdrojmi hluku automobilová doprava, nákladná doprava, intenzita dopravy však nie je významná. Predpokladaná intenzita nákladnej dopravy : 4 kamióny/deň + 1 nákladné auto. Osobná doprava : počet na najsilnejšiu zmenu – 40 osobných vozidiel.**

**V prevádzke nie je zvýšená hladina hluku, stroje sú kapotované. Chladiace veže umiestnené za halou sú potenciálnym zdrojom hluku. Pri prevádzke vzduchotechnických zariadení vzhľadom na umiestnenie a stavebné riešenie VZT a umiestnenie objektu v priemyselnom areáli bude eliminovaná záťaž hlukom do okolitého prostredia od nasávacích a výfukových miest VZT zariadení a chladiacej veže v súlade s platnými právnymi predpismi.**

**V ďalšom stupni PD bude podrobne riešené odstránenie hlučnosti a prenášanie hluku od strojov -zvukopohltivými podhľadmi, priečkami, dilatáciou v podlahe pod jednotlivými strojnými zariadeniami.**

11) Žiadame vyhodnotiť vplyvy prípadných zdrojov elektromagnetického žiarenia podľa §28 zákona o verejnom zdraví č.355/2007 Z.z. ako aj vyhodnotiť vplyvy optického žiarenia podľa §29 zákona o verejnom zdraví č.355/2007 Z.z.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**V rámci navrhovanej činnosti nie sú plánované žiadne zdroje elektromagnetického žiarenia ani významné vplyvy optického žiarenia. V objekte bude riešené areálové osvetlenie na zabezpečenie pohody a bezpečnosti v priestoroch okolia výrobnej haly.**

12) Žiadame vyriešiť a zabezpečiť odpadové hospodárstvo v súlade so zákonom o odpadoch a uviesť akým spôsobom je zabezpečená zodpovednosť pôvodcu odpadu.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Odpadové hospodárstvo bude zabezpečené v súlade so zákonom č.79/2015 Z.z. o odpadoch a vykonávacími predpismi vydanými na jeho základe.**

**Počas výstavby haly budú vznikať stavebné odpady, nakladanie s ktorými sa bude riadiť Vyhláškou MŽP SR č.344/2022 Z.z. o stavebných odpadoch a odpadoch z demolácií. Za nakladanie so vzniknutými stavebnými odpadmi zodpovedá pôvodca odpadov, ktorým je právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, pre ktorú sa stavebné práce v konečnom štádiu vykonávajú.**

**Postup je určený v súlade s Vyhl. MŽP SR č.344/2022 Z.z. - pri uskutočňovaní stavby, údržbe stavby a odstraňovaní stavby sa oddelene zhromažďujú :**

**a) stavebné odpady a odpady z demolácií, ktoré je možné pripraviť na opätovné použitie alebo recyklovať, a to najmenej v rozsahu podľa prílohy č. 1 prvého bodu,**

**b) odstránené stavebné materiály, ktoré môžu byť po splnení podmienok podľa § 5 až 7 využité ako vedľajší produkt, a to najmenej v rozsahu podľa prílohy č. 1 druhého bodu,**

**c) stavebné odpady a odpady z demolácií, ktoré obsahujú alebo sú znečistené nebezpečnými látkami, a to najmenej v rozsahu podľa prílohy č. 1 tretieho bodu.**

**Zodpovednosť pôvodcu odpadu je zabezpečená v súlade s platnou legislatívou.**

13) Žiadame v dostatočnom množstve zabezpečiť umiestnenie zberných nádob osobitne pre zber:

• komunálneho zmesového odpadu označeného čiernou farbou • kovov označeného červenou farbou • papiera označeného modrou farbou • skla označeného zelenou farbou • plastov označeného žltou farbou • bio-odpadu označeného hnedého farbou

***Stanovisko navrhovateľa :***

***Komunálny odpad bude v zmysle platných právnych predpisov zneškodňovaný v súlade so Všeobecne záväzným nariadením mesta Sobrance.***

Návrhy zmierňujúcich, kompenzačných opatrení a návrh adaptačných a mitigačných opatrení na zmiernenie prejavov klimatickej krízy

14) Mapa regionálnej kvality zónuje Slovensko do niekoľkých tried environmentálnej kvality:

Zelené zóny predstavujú nenarušenie životné prostredie, žlté zóny predstavujú územie s mierne narušeným prostredím (prevažne poľnohospodárstvom), tmavopieskové predstavujú narušené územia, fialové značne narušené prostredie a červené zóny predstavujú silno narušené prostredie.

Rozsah, kvalita a kombinácie zmierňujúcich a eliminačných opatrení je nutné voliť aj v závislosti od typu narušenej kvality tak, aby sa naštartovala prirodzená obnova biodiverzity.

Žiadame, aby minimálne 30% rozlohy dotknutej plochy bolo určené na environmentálne opatrenia na nezastavaných ani inak nepostihnutých plochách.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Navrhovaná činnosť bude realizovaná v existujúcom dlhodobo nevyužívanom priemyselnom areáli, kde je nutné vychádzať z existujúcich podmienok daného areálu – zastavaných plôch areálu.**

**Súčasťou objektovej skladby bude samostatný stavebný objekt SO.06 – SADOVÉ ÚPRAVY. Okolie budovy bude podľa priestorových možností upravené sadovými úpravami. Budú založené nové trávniky, vysadené nové okrasné kry a stromy, realizovaná vodná nádrž.**

15) Podľa §17 ods.1 zákona o životnom prostredí (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-17.odsek-1> https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/17/20220101.html#paragraf-17.odsek-1) má navrhovateľ povinnosť priamo pri zdroji aplikovať zmierňujúce a kompenzačné opatrenia. Žiadame, aby tieto boli jednoznačne v rozhodnutí identifikované a určené ako záväzné podmienky rozhodnutia zo zisťovacieho konania podľa §29 ods.13 zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#paragraf-29.odsek-13> https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2006/24/20211101.html#paragraf-29.odsek-13). Zoznam environmentálnych opatrení odporúčaných našim združením nájdete tu: <https://enviroportal.org/portfolio-items/environmentalne-opatrenia-zds/> https://enviroportal.org/portfolio-items/environmentalne-opatrenia-zds/.

Stanovenie podmienok podľa §29 ods.13 zákona EIA je uloženie povinnosti vecného plnenia voči životnému prostrediu ako subjektu práva sui generis, ktorým sa eliminuje alebo zmierňuje ujma na životnom prostredí ako subjektu práva sui generis. Takýto výklad vyplýva ako z §2 písm.d zákona EIA ale aj z

ustanovenia §17 ods.1 zákona o životnom prostredí ale aj z konceptu súdnej ochrany životného prostredia (vymáhateľnosť práv životného prostredia ako subjektu práva sui generis) podľa §178 ods.3 SSP. Verejnosť a dotknutá verejnosť (vrátane ZDS) teda neháji svoje vlastné práva a záujmy ale práva a záujmy samotného životného prostredia.

Pre uloženie povinnosti vecného plnenia je v zmysle zákona požiadavka jednoznačnosti a určitosti čo do rozsahu a druhu vecného plnenia; podľa §47 ods.2 správneho poriadku musí byť taktiež uvedený časový termín, do ktorého má byť tá-ktorá podmienka splnená.

Uložením povinnosti vecného plnenia vzniká verejnoprávny záväzkový vzťah, v ktorom je povinným navrhovateľ a oprávneným je životné prostredie sui generis reprezentované verejnosťou (v danom prípade aj ZDS). Ide o záväzkový vzťah v zmysle definície §488 Občianskeho zákonníka, ktorý v súlade s §489 Občianskeho zákonníka vzniká verejnoprávnym titulom – rozhodnutím orgánu verejnej moci ako „záväzok vznikajúci z iných okolností uvedených v zákone".

Z uvedeného dôvodu je potrebné v konaní presne identifikovať environmentálnu ujmu v dôsledku predmetného zámeru ako aj jednoznačne a zrozumiteľne rozhodnúť o environmentálnych opatreniach, ktorými sa má táto ujma kompenzovať a predchádzať sa jej zväčšovaniu; v tomto ohľade sa vyžaduje aj súčinnosť navrhovateľa aby sám navrhol takéto opatrenia v samotnom zámere a/alebo v doplňujúcej informácii a následne odbornou diskusiou s verejnosťou a dotknutými orgánmi sa ustálil finálny rozsah opatrení aj na základe výsledkov tejto odbornej diskusie.

***Stanovisko navrhovateľa :***

**Záverom navrhovateľ s ú h l a s í s uložením nižšie uvedených podmienok týkajúcich sa mitigačných a adaptačných opatrení na zmiernenie prejavov klimatickej krízy, či zmierňujúcich opatrení do rozhodnutia orgánu štátnej správy zo zisťovacieho konania :**

**Opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie:**

⇒ ***Opatrenia na ochranu prírody a krajiny – prvky zelenej infraštruktúry a obnovy biodiverzity***

- ✓ **Súčasťou objektovej skladby bude samostatný stavebný objekt SO.06 – SADOVÉ ÚPRAVY. Okolie budovy bude upravené sadovými úpravami. Budú založené nové trávniky, vysadené nové okrasné kry a stromy.**

⇒ ***Opatrenia k zmierneniu negatívnych dôsledkov na zmenu klímy a ovzdušie***

- ✓ **Bude realizovaná tepelná izolácia stavby s dôrazom na zabezpečenie minimálnych tepelných strát a šetrenie energií, na energetickú efektívnosť.**
- ✓ **Predmetná výroba bude produkovať vo výrobnom procese teplo. Uvažuje sa s využitím zbytkového tepla z technológie na vykurovanie priestorov.**

**Podrobnejšie riešenie bude obsahovať ďalší stupeň projektovej dokumentácie.**

- ✓ **Prevádzka ako ďalší zdroj energie uvažuje s využitím fotovoltických panelov umiestnených na streche hál, čo sa dá považovať za jedno z opatrení na zamedzenie vzniku emisií skleníkových plynov.**
- ✓ **Počas výstavby eliminovať vplyvy na kvalitu ovzdušia spôsobované prašnosťou, vynášaním blata na komunikácie počas daždivého počasia a pod. Tieto nepriaznivé vplyvy eliminovať čistením strojov pri výjazde na cesty, v prípade nepriaznivých poveternostných vplyvov (sucho, veterno) aj skrápaním.**
- ✓ **Zdroje znečisťovania ovzdušia budú prevádzkované tak, aby spĺňali všetky technické**
  **požiadavky, podmienky prevádzkovania a stanovené emisné limity, t. j. platné právne predpisy a technické normy.**

⇒ ***Vodozádržné opatrenia***

- ✓ **Časť dažďových vôd zo striech objektov bude zachytávaná a odvádzaná do navrhovanej požiarnej nádrže a bude používaná na závlahu zelene. V požiarnej nádrži bude zabezpečený minimálny požadovaný objem vody určený na hasenie v prípade požiaru.**

⇒ ***Opatrenia na ochranu povrchových a podzemných vôd***

- ✓ **Dodržiavať v priebehu výstavby technické normy pri manipulácii s ropnými produktami, pravidelne kontrolovať technický stav mechanizmov a motorových vozidiel.**
- ✓ **Dopĺňanie motorovej nafty a olejov do stavebných mechanizmov vykonávať len nazabezpečených plochách mimo staveniska.**
- ✓ **Ochrana podzemných vôd bude zaistená v súlade s ustanoveniami zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a vykonávacími právnymi predpismi vydanými na jeho základe tým, že súčasťou podlahy výrobnej haly bude ekoizolačná PE fólia HDPE odolná proti pôsobeniu a prípadným priesakom do podložia a podzemných vôd.**
- ✓ **Odpadové vody z povrchového odtoku zo spevnených plôch/parkovacích miest prečisťovať v odlučovači ropných látok s požadovanou výstupnou hodnotou čistenia v súlade s kanalizačným poriadkom verejnej kanalizácie.**

⇒ ***Opatrenia v oblasti odpadového /obehového hospodárstva***

- ✓ **Požiadavky týkajúce sa nakladania so stavebnými odpadmi ustano vuje Vyhl. MŽP SR č.344/2022 Z.z. z 12. augusta 2022, o stavebných odpadoch a odpadoch z demolácií, ktorá je záväzným právnym predpisom.**
- ✓ **Stavebné odpady zo stavby budú odovzdané na zhodnotenie oprávnenej spoločnosti v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva a záväznou časťou POH SR na roky 2021 – 2025 a platnými právnymi predpismi.**

⇒ ***Opatrenia proti hluku***

- ✓ **Pri prevádzke vzduchotechnických zariadení vzhľadom na umiestnenie a stavebné riešenie VZT a umiestnenie objektu v priemyselnom areáli bude eliminovaná záťaž hlukom do okolitého prostredia od nasávacích a výfukových miest VZT zariadení a chladiacej veže v súlade s platnými právnymi predpismi.**
- ✓ **V ďalšom stupni PD podrobne riešiť elimináciu hlučnosti a prenášanie hluku od strojov -zvukopohltivými podhľadmi, priečkami, dilatáciou v podlahe pod jednotlivými strojnými zariadeniami.**

16) Žiadame úrad, aby ako podmienky rozhodnutia uložil aj podmienku realizácie prvkov modrozelenej infraštruktúry (dažďové záhrady, zelené alebo biosolárne strechy, zelené fasády, retenčné alebo poloretenčné parkoviská, zelené rigoly, izolačná zelená stena a podobne); treba sa však riadiť zásadami správnej aplikačnej praxe ( <https://www.pocitamesvodou.cz/wp-content/uploads/2022/04/prezentace_jirivitek.pdf> https://www.pocitamesvodou.cz/wp-content/uploads/2022/04/prezentace_jirivitek.pdf):

* Zakladanie mestských parkov a výsadba stromov; treba sa však riadiť zásadami správnej aplikačnej praxe ( <https://www.pocitamesvodou.cz/wp-content/uploads/2022/04/prezentace_davidhora.pdf> https://www.pocitamesvodou.cz/wp-content/uploads/2022/04/prezentace_davidhora.pdf)

* Rašeliniská

<https://dennikn.sk/2932824/na-orave-sa-zachovalo-vzacne-raselinisko-vacsinu-takych-sme-znicili-teraz-mohli-zadrziavat-vodu-v-krajine-reportaz/?cst=0cb0b542e91df114274334bba6364213c6bdd3a7> https://dennikn.sk/2932824/na-orave-sa-zachovalo-vzacne-raselinisko-vacsinu-takych-sme-znicili-teraz-mohli-zadrziavat-vodu-v-krajine-reportaz/

* Dažďové záhrady

Dažďové záhrady zadržiavajú vodu, čím pomáhajú udržiavať vodu v krajine a teda je to prevencia pred suchom, zachovávajú prirodzenú vodnú bilanciu a súčasne sú protipovodňovým opatrením a to nehovoríme o estetickej funkcionalite a ekostyabilizačnej úlohe.

* Biosolárne strechy

Zelené strechy sú efektívnou strešnou krytinou s výbornými izolačnými vlastnosťami, čím prirodzene prispievajú k zabezpečeniu optimálnych vnútorných podmienok bez energetických dotácií; fotovoltická elektráreň navyše znižuje energetickú závislosť a prispieva k pozitívnej energetickej bilancii. Vďaka vegetačnému povrchu sa súčasne územie nestáva tepelným ostrovom, s dažďovými vodami sa prirodzene nakladá.

* Zelené fasády

Zelené fasády sú prirodzenou tepelnou izoláciou a tienidlom pred

prehrievaním budov, čím prispievajú k tepelnej pohode v interiéri a tak aj znižujú potrebu na tepelnú reguláciu vnútorného prostredia, čím prispievajú k znižovaniu energetickej potreby. Prispievajú k odstraňovaniu tepelných ostrovov v území.

* Retenčné a zelené parkoviská

Zelené strechy parkovísk a iných vodorovných stavieb a spevnených plôch zabezpečujú bezpečné nakladanie s dažďovými vodami z povrchového odtoku prirodzenou plošnou infiltráciou do podložia, čím prispievajú k zachovaniu vody v území, zachovaniu prirodzenej vodnej bilancie ako aj predchádzajú prehrievaniu územia a vzniku tepelných ostrovov; sú prirodzeným a efektívnym protipovodňovým opatrením.

* Realizácia výsadby vzrastlých drevín s veľkou korunou v počte 1 ks dreviny na každé 4 povrchové parkovacie státia; myslí sa tým nielen počet ale aj umiestnenie, aby svojou korunou tieto 4 parkovacie státia tienili. Koreňovú sústavu pri tom je potrebné zakladať tzv. švédskym systémo: alebo ako alternatívu použiť systém tzv. stromových buniek:

* Parkovacie státia samotné prekryť popínavými rastlinami na nosných konštrukciách z oceľových laniek.

Návrhy vo veci samej a všeobecné ustanovenia

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v predchádzajúcich častiach žiadame ďalšie posudzovanie zámeru.

Žiadame vyššie uvedené informácie o životnom prostredí a vplyvoch zámeru na životné prostredvyhodnotiť formou všeobecne zrozumiteľného zhodnotenia opisom z hľadiska šiestych hlavných faktorov posudzovania environmentálnych vplyvov: • klíma, • biodiverzita, • voda, • vzduch, • energie a • územná stabilita biodiverzity; v každom z týchto faktorov žiadame zvoliť relevantné merateľné ukazovatele, ktoré budú následne vyhodnotené aj z hľadiska miery zaťaženia životného prostredia v dotknutom území v zmysle §12 zákona o životnom prostredí porovnaním predpokladaných a prahových hodnôt relevantných ukazovateľov regulovaných osobitnými právnymi predpismi.

Za účelom zabezpečenia efektivity posúdenia vplyvov zámeru na životné prostredie, žiadame konzultovať projekt s verejnosťou. Konzultáciu je možné vykonať úradne ako ústne pojednávanie alebo mimoúradne pracovným stretnutím, kedy závery posielame okresnému úradu vo forme stručnej zápisnice. Konzultáciu so ZDS je možné rezervovať tu: <https://services.bookio.com/zdruzenie-domovych-samosprav/widget?lang=sk> https://services.bookio.com/zdruzenie-domovych-samosprav/widget?lang=sk.

• Toto vyjadrenie a spôsob ako ho úrad zohľadnil žiadame uviesť v rozhodnutí. • S podkladmi rozhodnutia žiadame byť oboznámení pred samotným vydaním rozhodnutia a následne sa k nim podľa §33 ods.2 Správneho poriadku vyjadríme. • Rozhodnutie ako aj ostatné písomnosti žiadame doručovať v zmysle §25a Správneho poriadku do elektronickej schránky nášho združenia na ústrednom portáli verejnej správy slovensko.sk; listiny v papierovej forme

nezasielať. • Toto podanie písomne potvrdíme podľa §19 ods.1 Správneho poriadku cestou elektronickej podateľne na ústrednom portáli verejnej správy slovensko.sk.
• Zásady Integrity konania ZDS:
<https://enviroportal.org/portfolio-items/zasady-integrity-konania-zds/>
https://enviroportal.org/portfolio-items/zasady-integrity-konania-zds/
• Environmentálne princípy činnosti ZDS:
<https://enviroportal.org/portfolio-items/environmentalne-principy-cinnosti-zds/>
https://enviroportal.org/portfolio-items/environmentalne-principy-cinnosti-zds/

ZDS je inštitúciou, ktorá zasvätila svoju činnosť dôslednej ochrane životného prostredia a jeho neustáleho zlepšovania. Snaží sa o faktické zlepšovanie životného prostredia komunikáciou a osvetou medzi všetkými, kto do neho zasahuje ale zasadzuje sa aj o právnu ochranu životného prostredia účasťou v povoľovacích konaniach pričom v tejto oblasti predseda ZDS študuje právo a súčasne vykonáva aplikovaný výskum (
<https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=FD287398550734C849BF16BBBA89>
https://opac.crzp.sk/?fn=detailBiblioForm&sid=FD287398550734C849BF16BBBA89).
ZDS sa snaží, aby úrady rozhodovali tak, že ďalší socio-ekonomický rozvoj je v symbióze s rozvojom a ochranou životného prostredia, čím sa snaží o Zelenú transformáciu Slovenska ako súčasti európskej Zelenej transformácie (
<https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/green-transition_sk>
https://ec.europa.eu/reform-support/what-we-do/green-transition_sk) a to výlučne prostredníctvom budovania materiálneho právneho štátu v tejto oblasti. ZDS je bez politickej afiliácie a nemá žiadnu politickú agendu. ZDS má za to, že životné prostredie patrí všetkým a záujem na jeho zlepšovaní si nikto nemôže privlastňovať a to ani biznisovo ale ani politicky. Životné prostredie patrí všetkým ľuďom bez rozdielu a záujem na jeho zlepšovaní je právom a zodpovednosťou každého a všetkých.

Informácia: Dávame do pozornosti blog predsedu ZDS
<https://dennikn.sk/autor/marcelslavik/?ref=in>
https://dennikn.sk/autor/marcelslavik/?ref=in, v ktorom sa vyjadruje k aktuálnym spoločenským otázkam a činnosti ZDS.

S pozdravom,

--

Združenie domových samospráv | sekretariát

sídlo: Rovniankova 14 | P.O.BOX 218 | 851 02 Bratislava

office: Námestie SNP 13/B | 841 01 Bratislava

+421 907 901 676

<http://www.samospravydomov.org/> www.samospravydomov.org

<http://www.enviroportal.org> www.enviroportal.org

<http://www.climaterealityproject.com/> www.climaterealityproject.com